

Red. Arne Borg

HUR BLEV DET?

HUR BLIR DET?

Fem konferenser kring socialtjänsten

Föreningen Sveriges Socialchefer, Socialstyrelsen, Svenska kommunförbundet och Sveriges Socialförbund inbjuder under hösten 1985 och under år 1986 till fem konferenser kring aktuella frågor inom socialtjänsten.

Konferenserna ska ses som en uppföljning av den nya lagstiftningen och en redovisning av den aktuella utvecklingen.

– Vilka möjligheter ger den nya lagstiftningen?

– Vilka hinder har vi mött och vilka kan vi räkna med att möta?

– Hur kan vi leva upp till lagstiftningens grundtankar?

Det finns ett behov att diskutera och utbyta erfarenheter om dessa och närliggande frågor.

Politiker och anställda på olika nivåer, lokalt, regionalt och centralt verksamma forskare och utbildningsansvariga inbjuds att delta i konferenserna.

Konferenserna är:

Västerås den 12–13 november 1985
– Upptaktskonferens

Tema: Ideologi och grundläggande synsätt – metoder och förhållningssätt.

Socialtjänstreformen – vad blev det av den?

Östersund den 11–12 februari 1986
Tema: Klient- och brukarinflytande inom socialtjänsten.

Södertälje den 17–18 mars 1986
Tema: Förnyelse och utveckling – omorganisation av nämnder och förvaltningar.

Umeå i september/oktober 1986
Tema: Utvecklingstendenser inom socialtjänsten – konsekvenser för personalens kompetens och utbildning.

Stockholm den 24–25 november 1986 – SOCIALTJÄNSTSTÄMMA – en bred manifestation för socialtjänsten med redovisning av vad som sker inom området samt utställningar.

Vill du veta mer kontakta: Avdelningsdirektör Maj-Britt Hedlund, Socialstyrelsen, tel 783 35 33.

Bra faktabok om ungdomars rätt

ANETTE MODIGH och
MAJ-LIS OLSSON

Barn och ungdomars rätt

Denna bok vänder sig främst till elever i barnpedagogiska utbildningar, men måste vara en bra faktabok även i andra sociala utbildningar och verksamheter där man har med barn och ungdomar att göra.

Boken är uppdelad i 9 kapitel. De första 8 kapitlen behandlar barn och ungdomars rättigheter i olika avseenden – rätt att växa upp under trygga omständigheter, rätt till social omsorg, rätt vid skilsmässa och vårdnadskonflikter, rätt i samband med adoption, rätt att inte utsättas för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, video- och TV-våld, rätt vid sjukhusvistelse. Det sista kapitlet redogör för organisationer som arbetar för barns och ungdomars rätt – bl a BRIS och RÄDDA BARNEN.

I de olika kapitlen redogörs för den lagstiftning som finns på området – dvs socialtjänstlagen, LVU, föräldrabalken och brottsbalken – liksom för deklARATIONER som finns betr barns rättigheter. Fakta varvas med exempel ur verkligheten, utdrag ur aktuell debatt, röster från berörda – "drabbade" och experter. Läsaren dvs eleverna stimuleras till diskussion genom att varje kapitel avslutas med ett antal diskussionsfrågor, anknutna till fallbeskrivningarna och förslag till projektarbeten.

Genom att det finns många fallbeskrivningar utöver rena fakta kring de olika frågorna, blir framställningen fyllig, samtidigt som en del exempel kan förefalla något ytliga. Det är svårt att i ord beskriva den komplexitet som föreligger när man exvis misstänker att ett barn får illa.

I förordet sägs att avsikten med boken är att elever i barnutbildningar skall få mera kunskaper om barns rätt och bli observanta på barns förhållanden och se till att de får hjälp när så behövs. Vad man saknar är samverkansaspekterna – både med föräldrarna och med olika myndigheter. Det är viktigt med samverkan, men hur gör man rent praktiskt. Om detta finns inget i boken. Erfarenheten säger, att här ligger ofta de stora svårigheterna. Givetvis måste detta lösas på varje ort, men några generella aspekter på detta efterlyses – hinder för samverkan, olika gruppers referensramar etc.

Boken har en tilltalande lay-out – bilder, tidningsurklipp, fakta och fallbeskrivningar varvas – är över-skådlig och väl värd att läsa.

Gunnel Pehrsson

Om handikappade barn – engagerat med en mörk pessimistisk underton

Barn och handikapp.

En faktabok utgiven av HCK:s barngrupp, *Libers förlag*, 2:a upplagan.

Boken *Barn och handikapp* uppger, att den vänder sig till alla vuxna, som i sitt arbete eller i sitt dagliga liv möter barn med handikapp och särskilt till lärare, förskollärare, barn-omsorg och vårdpersonal av alla slag. HCK:s barn- och familjeråd, som utarbetat denna bok, fastställer i sitt förord, att "barn med handikapp alltid är en av de mest utsatta grupperna i varje land. Vårt land är inget undantag." Det är mot denna bakgrund, som HCK vill sprida information om barn med handikapp och stimulera till diskussion. En studiehandledning är utarbetad till boken.

Boken inleds med en definition om Vad är handikapp? Boken utgår ifrån WHO:s definition, som bygger på begreppet skada – funktionsnedsättning – handikapp. Handikapp är enligt WHO:s definition de sociala konsekvenserna av en funktionsnedsättning. Boken konstaterar, att födas med sjukdom eller skada är något helt annat än att bli sjuk eller skadad i vuxen ålder.

Boken övergår sedan till en redogörelse för barnets utveckling tiden 0–12 år. Vi får en kortfattad, men mycket lättillgänglig redogörelse för barnets olika utvecklingsstadier, då det gäller den känslomässiga utvecklingen och förståndsutvecklingen. Varje utvecklingsstadium följs av hur barn med handikapp påverkas av dess funktionsnedsättning,

svårigheter och reaktioner för de rörelsehindrade, döva, synskadade och utvecklingsstörda barnen och tar upp, hur viktigt det är, att de vuxna såsom föräldrar, lärare etc., som står nära barnet, kan se barnets speciella behov men också bli medvetna om sina egna reaktioner för barnets handikapp.

Ett eget kapitel ägnas åt familjen och de stora påfrestningar familjer med ett barn med handikapp utsätts för. Det visar de olika påfrestningar, familjen utsätts för, vad som händer i en familj, där de får ett barn med handikapp, den kris den genomgår, de ekonomiska problem de får, hur hela familjesituationen förändras, när det gäller möjligheter till yrkesarbete, fritidssysselsättning och att syskonen får en helt ny roll.

Min reaktion, efter att ha läst kapitlet om familjen, var att beskrivningen av familjens svårigheter är alltför mörk. Vid närmare eftertanke och utifrån min egen erfarenhet vid kontakt med många familjer med rörelsehindrade barn, finner jag att boken beskriver vad många föräldrar förmedlar till mig. Boken fångar upp och beskriver den kamp många föräldrar tvingas till, för att ge sina barn och sig själva den hjälp de behöver.

I kapitlet Kamrater, Närmiljö och Fritid påvisar boken svårigheterna för barnen, att spontant knyta kamraterrelationer och få en meningsfull fritid. Organiserad fritid vid fritidshem är den lösning på detta problem, som många gånger synes vara den bästa. Frågetecken finns då vad som händer när barnet lämnar fritidshemmet vid 12-årsåldern.

I avsnittet om förskolan och skolan tas den viktiga frågan om integrering upp. Boken fastslår, att det fortfarande finns viss osäkerhet, vad som menas med integrering. De finner att många har satt likhetstecken mellan in- och placering. Författarna utvecklar närmare, vad som behövs för en verklig integrering. För att en verklig integrering skall uppnås, behövs kunskap om

handikappet av de som finns runt barnen, liksom kunskap om vilka konsekvenser handikappet har och vilket stöd, som behövs. Författarna slår fast, att barn med handikapp har inte känt, att förskolan och skolan tillhör dem. Möjligheten till specialförskolor och specialskolor berörs.

Hur barnen själva upplever sitt handikapp får vi ta del av genom citat av barn med handikapp i olika åldrar.

Den första delen av boken, som handlar om barnet och dess utveckling, avslutas med ett kort kapitel om vad som händer efter 12-årsåldern, svårigheter som kan möta ungdomar, i brist på resurser i såväl skola som brist på praktik och utbildningar, liksom bristen på möjligheter till fritidssysselsättning påtalas.

Andra delen av boken utgörs av en redogörelse av de olika handikapp. För varje handikapp lämnas en kortfattad redogörelse av sjukdomen/handikapp. Detta följs av ett avsnitt om följderna.

Boken avslutas med statistik över antal barn och ungdomar med olika handikapp för 1983 och FN:s förklaring om handikappade personers rättigheter.

Boken uppnår sitt syfte, att på ett enkelt, lättförståeligt och övergripande sätt ge kunskap om barn med handikapp.

En mörk, pessimistisk underton finns i boken. Brist på resurser för barn med handikapp och deras familjer är orsaken till detta. Boken påtalar de brister på resurser, som självklart borde finnas, för att ge barnen bästa möjliga förutsättningar till utveckling och till ett självständigt liv. Det är en pessimism, som inte är helt ogrundad.

Jag saknar dock ett kapitel med en sammanställning av de resurser, som idag finns för barn med handikapp och deras familjer. Resurser såsom ekonomiska bidrag, habiliteringsinsatser av läkare, sjukgymnaster, kuratorer etc, föräldraföreningar. Detta nämns nu inlättat i texten i

enstaka rader. I en bok, som vill vara övergripande, borde även denna kunskap finnas med.

Denna bok är en engagerande bok om barn med handikapp. Vuxna utan erfarenhet av barn med handikapp, som har behov av att öka sin kunskap, ökar sin kunskap genom att läsa den. När det gäller fördjupning i de enskilda handikappen bör kunskapen kompletteras av andra böcker.

Agneta Lindqvist

Om afasi – innehållsrikt, inspirerande lättläst

CRISTINA ÖQVIST text
MARTIN NAUCLÉR foto

Afatiker berättar

”Afatiker berättar” är en bok som tillkommit på uppdrag av och med stöd av Afasiförbundet i Sverige. Texten är skriven av Christina Öqvist, beteendevetare, som varit gift med en afatiker, och bilderna, som är av hög klass och viktiga för helheten, tagna av fotograf Martin Naclér.

I förordet skriver författaren: ”Varje år drabbas 500 människor av afasi i vårt land. Att få afasi är att bli språkligt (och fysiskt) handikappad pga en skada i hjärnans språkcentrum. I vårt samhälle måste vi kunna ge och ta information för att klara kontakten med vänner, arbete och myndigheter. Man kan lätt föreställa sig vad det måste innebära att mista sitt språk. Resultatet blir för många en personlig katastrof. Nästan alla afatiker förlorar sitt arbete. Familjen drabbas och många skiljer sig. Den dramatiska förändringen av livet gör många deprimerade. Om man får hjälp när orken och viljan tryter accepterar man så småningom de nya livsvillkoren – men det tar tid.”

I boken återges samtal med afatiker i olika åldrar, ett par anhöriga

och en logoped. Insjuknandet ligger olika långt tillbaka i tiden, från 20 till 2 år, men gemensamt för dem alla är, att de kämpat sig igenom en svår kris, som medfört utveckling och mognad och som gett dem nya perspektiv på livet och vad som är viktigt och värdefullt. De berättar om oro, osäkerhet, missförstånd, brist på information, bristande träningsresurser, men också om kamp och intensiv träning med eller utan hjälp, glädjen vid framsteg, förändring och acceptering av ett nytt sätt att leva och mycket om vad som är viktigt i livet. Här möter man fiolbyggaren som blev författare, Göran fotografen, vars liv förändrades både beträffande arbete, familj och bostad och som säger sig ha lärt mycket av att få afasi. Där finns den redan tidigare tystlåtna målaren, som inte tycker att afasin gör så mycket och som funnit en tillfredsställelse i att brodera, Maud, som arbetade på försäkringsbolag, men blev förtidspensionerad och tyckte det var trist men som sedan börjat med nya aktiviteter bla som medlem i Afasiförbundet och Eivor, tidigare musikkärrare, som haft sin afasi i 20 år och som beskriver hur hennes liv formats utifrån denna och som har många värdefulla erfarenheter och insikter att förmedla. ”Det är en stor lärdom att man inte förlorar sig själv för att man förlorar ansiktet! Man lär sig av en svår sjukdom att ha respekt för allt”, säger Eivor. Harrys fru säger, att det svåraste som anhörig är att ha tålmod, att orka lyssna och att vänta och se om han klarar det själv. Hon har många värdefulla upplevelser som hon delger läsaren om hur det är att leva nära en afatiker, om praktiska problem, om förväntningar, skuld känslor, om att kunna ställa krav och att få styrka. Logopeden berättar om sitt arbete med afatiker. Först måste man fastställa vilken mekanism som är störst för att sedan finna ut ett bra träningsprogram. Hon betonar också vikten av att afatikern snabbt får kontakt med logoped.

Afasiförbundet presenteras, och man får veta att det finns en afasiförening i så gott som varje län. En av förbundets angelägnaste uppgifter är att ge information till afatiker och anhöriga. Föreningen ordnar också samtalsgrupper för anhöriga och genom avtal med Studieförbundet Vuxenskolan studiecirklar för afatiker. Därtill kommer gemenskapen i föreningen med andra som är i samma situation och det stöd man därigenom får.

Boken är mycket lättläst. Man får några timmars samvaro med en grupp medmänniskor som är beredda att öppet berätta om sina svåraste upplevelser för att därigenom kunna hjälpa andra. Vi är dem stort tack skyldiga för detta. Trots de intervjuade afatikernas svårigheter att uttrycka sig, har en fin kontakt uppnåtts och samtalen blivit mycket innehållsrika. Boken har mycket av lärdom, inspiration och hopp att ge till afatiker – som kan ta del av den – men även till människor med andra handikapp och inte minst till anhöriga. Vårdpersonal av olika kategorier kan också hämta lärdom och inspiration i boken och de kan förmedla kännedom om den till personer som de möter i sitt arbete. Jag vill också hoppas att någon av dem som har makten att påverka samhällsplanering och resursfördelning tar sig tid att möta Anna-Lisa, Elin, Göran och de andra i boken. För övrigt skulle en var som har dålig kunskap om och kanske t o m fördomar kring handikappet afasi ha nytta av boken.

Kaj Holmberg

Våra recensenter

Gunnel Pehrsson är kurator vid barnklinikerna, Akademiska sjukhuset, Uppsala, *Agneta Lindqvist* kurator vid Folke Bernadottehemmet, barnklinikernas barnhabilitering, Akademiska sjukhuset, Uppsala, *Kaj Holmberg* kurator vid Akademiska sjukhuset, Uppsala.